

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2004-02-04

Områdesnummer: NRO 20 152

Områdesnamn: Larsbo-Vibberbo

Kommun: Smedjebacken (2061)

Kartblad: 12F SO

Area: ca 849 ha, varav 681 ha land och 169 ha vatten

Naturgeografisk region: 28b Sydligt boreala kuperade områden.

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands kust- och odlingsbygder.

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng med relativ höjd över 100 m.

Riksvärde:

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
		Fauna

Värdeomdöme: Representativt odlingslandskap med inslag av naturbetesmark och fågel- och insektsbiotoper.

Stortäkten i Larsbo uppvisar ett hävdformat landskap, vars motstycke knappast kan återfinnas inom Dalarna. Storleken medför att ett stort antal vegetationstyper ryms inom objektet, som därtill äger en minst 300-årig kontinuitet och frihet från konstgödning.

Den artrika ängsbacken vid Fallet hyser en mängd olika hävdberoende växter och är ett representativt exempel på en kraftigt hotad naturtyp, den blomsterrika hackslättermarken. Området bidrar starkt till Larsbobygdens ålderdomliga karaktär och skönhet.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion – betydelse för flora och fauna.

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark,

energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningar, vägdragningar.

Säkerställande:

Områdets huvuddrag: Natursköna och omväxlande odlingslandskap runt sjöarna Tolvsen, Säven, Dammsjön och Larsbosjön. Byn Vibberbo tillhör den äldsta bygden i denna åkerglesa del av landskapet, belagd från 1300-talets mitt. Larsbo bruk anlades 1512. Norr om Tolvsen splittras åkermarken upp av skogsdungar, bryn, betesmark, impediment, strandzoner och småvägar. Mellan sjöarna nyttjas marken mest som naturlig fodermark.

Vid Larsbosjöns stränder utbreder sig sluttande åkrar, naturbetesmarker, våtmarker och lövdungar. Vid Säven växlar de öppna partierna med blandade lövbestånd. Småområdena vid Säven innehåller lövbestånd med björk, asp, gråal och här och där grova klubbalar. Biologiskt är området rikt med värden för såväl flora (stor blåklocka, skogsklocka) som fauna, bl.a. fina fågel- och insektsbiotoper. Betesmarken är av stor betydelse för fågellivet, liksom säkert för småäggdjur samt grod- och kräldjur.

I Larsbo har omväxlande åkerbruk, betesmarker och slåtterängar hävdats sedan lång tid. Efter att under minst trehundra år ha varit backslogar, har dessa arealer nu blivit betesmark och större delen av tågten är mycket välbetad. De vidsträckta f d hackslogsbackarna omedelbart söder och väster om Larsbo gård är steniga och enbuskbevuxna, med plockrösen, stengärdesgårdar och fuktiga sänkor och deras örtrika grässvålar skänker landskapet en unik särprägel och stor skönhet. Mindre partier är mycket gamla lindor. Här finns artrik torrängsvegetation med enbuskar som övergår i örtrika friskängar och lågstarrfuktängar. Artrikedomen består bl.a. låsbräken, backnejlika, stagg, ormrot, blåsuga samt hirs-, stjärn- och blekstarr. Kring gården påträffas ovanliga arter som rödmålla och saltgräs.

Vid torpet Fallet, norr om Larsbosjöns östra ände, ligger gamla hackslogsbackar i en sydsluttning. Markerna torde ha tagits i bruk under 1600-talet för vinterfoder, och har aldrig gödslats. Västerut övergår backarna i åkermarker med flikiga äldre slåtterkanter och holmar. Här växer en örtrik friskäng med arter som darrgräs, slåtterfibbla och jungfrulin. Kraftiga enbuskar förekommer rikligt.

Anmärkningar: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövården i odlingslandskapet (objekt nummer 61-06), i länets ängs- och hagmarksinventering (objekt nr 61-2, 3) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer W6101). Området berörs av riksintresse för kulturmiljövården, Norns bruk. Området finns med i länets naturvårdsprogram, objekt 17-18.

Referenser:

Länsstyrelsen Dalarna, 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Dalarna*.

Länsstyrelsen 1994. Falun.

Länsstyrelsen i Dalarnas län, 1993: *Dalarnas ängar och betesmarker*.

Länsstyrelsen. Falun.

Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*.

Stockholm.

Rynéus, T, 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. N1988:1,
Länsstyrelsen.